

Glücklich, Julius

**Artykulové a poznamenání, co se od čeho ke dskám zemským
dává a komu co bráti a řídití náleží**

In: Glücklich, Julius. *Nová redakce zemského zřízení království českého z posledních let před českým povstáním*. Brno: Filosofická fakulta s podporou Ministerstva školství a národní osvěty, 1936, pp. 163-168

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/126551>

Access Date: 16. 02. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

žiti na ten statek a že dluhy zapisujícího mají spolu platiti; než který by zápis svědčil dědicom toliko, tu sami pacholci toho užiti mají¹.

* *V B přeškrtnut.*

^a *V. Budovcem po straně v B: Rozdíl mezi dětmi a dědici.*

¹ *Viz. přípisek ruky β n J XLII.*

F XVIII^a.

Jestliže by kdo člověka mladého v to uvedl (kterýž by dvaceti let neměl), aby jemu statek svůj „bez místa“ zapsal, že ten zápis žádné moci nemá. Než jestliže by před dvaceti lety zapsal a potom dojda dvaceti let věku svého, o to ve třech letech a osmnácti nedělních nemluvil, takový zápis má moc míti.

a V B přeškrtnut olůvkem.

F XIX^a.

Když by kdo list odkázal muži a ženě i dětem jich, že by pak muž její a otec těch dětí dal ten list komu s dobrou volí, že proto tu žena ani děti svého dílu neztratí. Neb muž její a otec těch dětí nemuž více pryč dáti než svůj díl, a což více dá, že to žádné moci míti nemá. A též dskami, by co otci a jeho dětem dali, tehdy on dílu dětí svých nemuž pryč dáti ani utratiti, poněvadž jest s nimi spolu dáno. Pakli by díly dětí svých čímžkoli zavadil, nemá žádné moci to míti. Než otec toho (což jest jim dáno) užívaj k své ruce dotud dokudž děti let spravedlivých míti nebudou. Než které dítě k letuom spravedlivým přijde, má svého daného a odkázaného dílu užívati. Pakli by otec jemu nedal toho dílu odkázaného užívati, tehdy úředníci od desk mají jemu na to obranní list dáti, aby v to uveden byl.

a V B přeškrtnut olůvkem.

Artykulové a poznamenání, co se od čeho ke dskám zemským dává a komu co bráti a řídití náleží.

F XX*.

Když se kdo s komorníkem chce uvázati buď v čížkoli dědiny podlé zápisu svého, má dáti od toho uvázání k úřadu i od komorníka puol druhé kopy a sedm grošuo. Z toho starosta komorníci béře sobě dva groše, na komorníka patnáct grošuo a ostatek úředníci jiní, jakož o tom každý z nich v svém sepsání, kdo co béře, zejména napsal jest. A týž komorník má to uvázání zapsati, relaci

učině, kdy a který den to uvázání jest učinil. A témuž komorníku má strava dána býti, sem i tam do Prahy. A puovoda má dáti, nechce-li sám jeti.

* *Nezměněn.*

F XXI*.

Když kdo béře s komorníkem pro úroky a platy, má dáti sto a sedm grošův. Z toho béře sobě starosta dva groše, komorníku patnáct grošův a holomku purkrabovému hradu pražského (kterýž při tom braní má také býti podlé práva starodavního) čtrnácte grošův a ostatek úředníci svrchu psaní. A komorníku i holomku purkrabovu stravu sem i tam puovod dáti má, a nechce-li sám jeti, i původa.

* *Nezměněn.*

F XXII*.

Od uvázání, když se „s komorníkem kdo zápisem“ uváže, každá osoba, kolik se jich uvazuje, má dáti puol druhý kopy a sedm grošův českých. A z toho se dělí tito úředníci: místokomorník půl sedmnácta groše českého; místosudí puol sedmnácta groše českého; úředník králové puol sedmnácta groše českého; úředník podkomořího devět grošův českých. A když není kterého z nich, jeho díl jde na ty úředníky, kteří se tuto jmenují. Písaři menších desk puol sedmnácta groše.

* *Nezměněn.*

F XXIII*.

Když^a kdo koho pohání zde v Starém městě anebo v Novém městě, od každého na komorníky pět grošův. Od vložení ve dsky puohonu jeden groš. Od vysvědčení aneb vyhlášení jeden groš. A od útoku sobě starosta dva groše; pakli jest půhon ze škod, tehdy béře vajíše čtyři groše, ty dává místokomorníku dva groše a místosudímu dva groše.

* *Nezměněn.*

^a V. *Budovec po straně v B: Útok su[pra]dictus od utečení k svému právu a obvzl[á]štně po rozsudku. Viz však Všehrd l. c. str. 105, O útoku 4: A z té příčiny i útok slove, ne od utečení, jako se jest některým zdálo, ale od utčení, že jeden na druhého utkne; neb kdyby od utečení slovo bral útok, tehdy by nebyl útok jinde, než na sídu po zdvižení pónonu, neb tu toliko jeden před druhým utéci se žádá.*

F XXIII *.

Když kdo pohání v kouřimském, v slanském, v podbrdském, v rakovnickém, v žateckém, v vltavském, v boleslavském a v litoměřickém krajích, má dáti na komorníka patnáct grošův. Od vložení pŕuhonu ve dsky jeden groš. Od vysvĕdĕení puohonu jeden groš. Od útoku dva groše; jestliže jest puohon ze škod, tehdy vajs ĕtyři groše úředníkŕm svrchu psaným.

* *Nezmĕněn.*

F XXV *.

Když kdo pohání do hradeckĕho, ĕáslavskĕho a chrudimskĕho kraje, na komorníky dvameĕitma grošův. Od vložení pŕuhonu jeden groš. Od útoku dva groše. Od vysvĕdĕení jeden groš. Škod ĕtyři groše úředníkŕm svrchu psaným.

* *Nezmĕněn.*

F XXVI*.

Když kdo pohání do plzenskĕho kraje, na komorníky pĕtmeĕitma grošův. Od vložení puohonu jeden groš. Od vysvĕdĕení puohonu jeden groš. Od útoku dva groše. Škod ĕtyři groše úředníkŕm svrchu psaným.

* *Nezmĕněn.*

F XXVII *.

Když kdo pohání do bechynskĕho a do práchenskĕho kraje, na komorníky ĕtyřmeĕitma grošův. Od vysvĕdĕení puohonu jeden groš. Od vložení pŕuhonu v dsky jeden groš. Od útoku dva groše. Škod ĕtyři groše.

* *Nezmĕněn.*

F XXVIII *.

Když pohání opat, probošt anebo pŕevor, tolikĕž abatyše, pŕevoŕiše i všecken konvent, buď z kterĕhožkoli kláštera kohožkoli, též také děkan a kapitoly, mistři, direktoři kollegiáti aneb purgmistr a konšelé i všeca obec z kterĕhožkoli mĕsta, buď kohožkoli aneb kdožkoli jiný jich zase, dávají jednu kopu grošův; z toho se dáva od vložení pŕuhonu ve dsky, od vysvĕdĕení téhož puohonu i škod úředníkŕm a vostatek komorníkŕm a tĕmuž starostovi.

* *Nezmĕněn.*

F XXIX *.

Když kdo komu přijme za uvázaní, „jako by se s komorníkem uvázaní stalo“, tu starosta bere patnáct grošův a více nic.

* *V B přeškrtnut.*

F XXX *.

Když kdo koho požene k odporu aneb vezma komorníka na úmluvu, na vohledání ran, míst, zkázy, stavení, na panování aneb na jiné rozličné věci, tu bere týž starosta jedenmécitma grošův. A z toho dává komorníku patnáct grošův a od relací čtyři groše a sobě bere dva groše. Než na kteréž by koli škod vohledání veden byl komorník, tu má starosta komorníci dáti místokomorníku a místosudímu po dvou groších, a to do všech krajův (buď blízko neb daleko) jednostajně.

* *Nezměněn.*

F XXXI *.

Když se komu odhádání státi má, bere starosta komorníkuom patnácte grošův a sobě nic.

* *Nezměněn.*

F XXXII *.

Když se kdo uváže s komorníkem v dědiny, aneb že někomu s týmž komorníkem bere na dědinách pro úroky, tu starosta bere čtrnácté právo a to slove ius quatuordecimum. A když potom přijde druhé ius quatuordecimum, to bere písař menších desk zemských. A tak vždy jednomu jedno a druhému druhé. A když se zvod děje, starosta bere na komorníky patnácte grošův.

* *Nezměněn.*

F XXXIII *.

Když kdo škody komorníkem obvozuje a je ohledati dá, bere starosta pětmećitma grošův českých, komorníku dává patnáct grošův českých, od relací čtyři groše, sobě dva groše česká a úředníkuom svrchu psaným čtyři groše.

* *Nezměněn.*

F XXXIII *.

Kdož komu co kšaftem dává a odkazuje, od každé osoby (komuž se co v tom kšaftu dává) čtyři groše české místopísaři,

a též v zápisu od každé osoby, komu se co dává, po čtyřech groších. Než když by se kšaftem aneb zápisem co dalo a odkázalo osobě duchovní neb městu, od každé osoby jedna kopa grošův českých. A když se list mocný královský do desk klade, má se dáti místopisari jedna kopa grošův českých, a též také i od listu kšaftovního téměř místopisari jedna kopa grošův českých má dána býti.

* *Nezměněn.*

F XXXV *.

Když které město neb konvent nebo kapitola, též mistři nebo kollegiáti odpor čemu dělají dskami, od toho jedna kopa grošův českých dána býti má. Než když která jedna osoba čemu odpírá proti městu neb konventu, kapitole, též mistrum nebo kollegiátum, od toho čtyři groše české.

* *Nezměněn.*

F XXXVI *.

Když město které neb konvent, též kapitola, mistři nebo kollegiáti činí poručníka proti jedné osobě, od toho poručenství jedna kopa grošův českých. Pakli jedna osoba činí poručníka proti městu neb konventu, též kapitole, mistrum nebo kollegiátum, od toho čtyři groše české.

* *Nezměněn.*

F XXXVII *.

Co se vajpisuov z desk zemských, dokudž jsou dsky zemské pospolu na hradě pražském a úředníci tu při nich sedají, dotýče, totižto staré i nové, že od vajpisu každého má dáno býti toliko po dvamecítma groších českých a od čtení čtyři groše, od jedněch jako i od druhých.

* *Nezměněn.*

F XXXVIII.

Co se bratří, straycuov nedílných aneb jakýchkoli společníkuov dotýče, buď léta mající neb let nemající, a chtí-li oč poháněti a také i práva vésti, mají všickni zejména jmenování býti, ale toliko ode dvou osob se má platiti. Též také chtěl-li by jich kdo poháněti aneb právo na ně vésti, má je zejména též jmenovati. A k úřadum, toliko jako by na dvě osobě vedl, má placeno býti. Než když

by jednoho pohnal aneb na jednoho právo vedl, aby toliko od jednoho zaplatil.

[*B rukou* §]:

Pro kteroukoliv věc kdo komorníka buď s puohonem, obesláním^a na umazání rukami neb ohledání míst^b a škod^c od desk zemských naschválně vypravuje, tehdy mimo to, co jest výš vyměřeno, tomu komorníku, když jede do krajův kouřimskýho, slanskýho a podbrdskýho, má nejprvé mu býti dáno dvě kopy gr. čes., do rakovníckýho, žateckýho, vltavskýho, boleslavský[ho] a litoměřickýho tři kopy gr. čes., do krajův hradeckýho, čáslavskýho, chrudimskýho, plzenskýho, bechynskýho a práchenskýho čtyry kopy gr. čes. a více nic.

Na popis neb spolčování^d gruntů když komorníci jedou a práci vykonají, má dáno býti tomu komorníku pět kop gr. čes.

^a neb škrtnuto za tím.

^b na škrtnuto za tím.

^c na škrtnuto za tím.

^d nes spolčování *B*.

Duochodové nejvyšších úředníkův zemských, totižto nejvyššího komorníka, nejvyššího sudího, nejvyššího písaře. A to společně na ně jde. Též důchodové menší[*ch*] úředníků^a.

F XXXIX *.

Od každého trhu, kdož své dědictví trhem klade, anebo cožkoli trhem prodává, od každé jedné kopy grošuov českých puol groše českého; a tak se dostane ode sta kop grošuov českých padesáte grošuov českých.

* *Nezměněn.*

^a Též ... úředníků *v B* připsáno *V. Budovcem.*

F XL *.

Kdož věno ženě své klade, též od každé jedné kopy grošuov českých půl groše českého. A tak se dostane ode sta kop grošuov českých (kolik set věnuje) padesát grošuov českých.

* *Nezměněn.*